

Васильцев Т.Г., Бурчишин С.Б. Функциональные механизмы усиления жизнеспособности предприятия в условиях финансового кризиса

Предложены финансовые средства формирования надежного механизма усиления жизнеспособности субъекта первичного звена экономики в условиях финансово-экономического кризиса. Установлено, что в условиях усиления финансовых рисков у предприятий растет потребность в страховом покрытии убытков из-за невыполнения финансовых и кредитных обязательств, неплатежеспособности предприятий, в результате действия других факторов, которые приводят к потере финансовых ресурсов. Поэтому важным заданием региональных органов государственного управления является реализация мероприятий, направленных на повышение уровня осознания предприятиями места и роли страхования в системе рискованного менеджмента.

Vasylciv T.G., Burchyshyn S.B. Viability strengthening functional mechanisms of enterprise in the conditions of financial crisis

The financial means of forming of reliable mechanism of strengthening of viability of subject of primary link of economy are offered in the conditions of finansovo-ekonomichnoy crisis. It is set that in the conditions of strengthening of financial risks at enterprises grows requirement in insurance coverage of losses to not completing financial and credit obligations, insolvency of enterprises, as a result of action of other factors which result in the loss of financial resources. Therefore the important task of regional organs of state administration is realization of measures, directed on the increase of level of awareness of place and role of insurance in the system of risk management enterprises.

УДК 658.14/.17+65.012.12

*Доц. Т.А. Городня, канд. екон. наук;
магістрант С.В. Кобзева – Львівська КА*

**АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ
КОНТРОЛЮ ЗА ФІНАНСОВИМИ ПОКАЗНИКАМИ
ПІДПРИЄМСТВА**

Висвітлено питання щодо змісту фінансового стану підприємства, досліджено шляхи аналізу балансу для контролю за фінансовими показниками, з'ясовано методи оцінки фінансового стану та наведено групу показників, а також визначено основні завдання фінансової діяльності підприємства. Встановлено, що у ході аналізу фінансового стану підприємства можна використовувати найрізноманітніші прийоми, методи та моделі аналізу, їхня кількість та широта застосування залежать від конкретних цілей аналізу та визначаються його завданнями в кожному конкретному випадку.

Головною проблемою сучасного фінансового стану підприємства є відсутність гнучкого фінансового планування та аналізу, несвоєчасне виявлення фінансової нестабільності. Тому важливо своєчасно виявити та усунути вади у фінансовій діяльності, відшукати управлінські рішення щодо поліпшення фінансової діяльності та фінансового стану підприємства.

Проблемам фінансового стану на підприємстві присвячено низку праць як зарубіжних, так і вітчизняних вчених-економістів. А саме, питання оцінки фінансового стану розглядає Дж. Кенон, В.В. Ковольова, С.Ф. Покропивний, А.М. Поддєрьогін, І.А. Бланк, А.В. Войчак, В.В. Вітлінський, А.Д. Шеремет, М.І. Баканов, В.Г. Артеменко та інші.

Метою дослідження є розкриття змісту фінансового стану підприємства і з'ясування моментів, чи є він задовільним для ефективного функціонування підприємства, чи ні.

Зазначимо, що метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

За умов кризового стану економіки зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки його ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості та пошуку шляхів щодо підвищення і зміцнення фінансової стабільності.

Фінансовий стан – це спроможність підприємства вести господарську діяльність на основі своєчасного погашення усіх видів заборгованості, раціональної структури капіталу і господарських засобів [1]. У ньому відображають у вартісній формі загальні результати роботи підприємства з управління фінансовими ресурсами.

Фінансовий стан підприємства визначають за такими елементами:

- прибутковістю роботи підприємства;
- оптимальністю розподілу прибутку, що залишився у розпорядженні підприємства після сплати податків і обов'язкових платежів;
- наявністю власних фінансових ресурсів не лише мінімально потрібного рівня для організації виробничого процесу і процесу реалізації продукції;
- раціональним розміщенням основних і обігових фондів;
- платоспроможністю та ліквідністю.

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої комерційної і фінансової діяльності, тобто чим вищими є показники виробництва і реалізації продукції робіт і послуг, тим нижча їх собівартість, якщо вища рентабельність і вищий прибуток, то фінансовий стан підприємства є кращим. І навпаки [4].

Фінансово-економічний стан підприємства оцінюється шляхом аналізу балансу. У балансі підприємства відображається склад ресурсів і джерела формування ресурсів. Співвідношення певних складових елементів активу і пасиву, а також взаємозв'язок між ними значно впливають на можливість підприємства вести правильну, ефективну господарську діяльність.

Уміння здійснювати ефективне управління фінансовим станом підприємства залежить від доцільності використання того чи іншого методу оцінки фінансового стану. Для оцінки фінансового стану підприємства використовують такі методи: коефіцієнтний, комплексний, інтегральний, беззбитковий та рівноважний [3]. Найпоширеніший коефіцієнтний метод, який базується на розрахунку системи коефіцієнтів, що відображають різні аспекти діяльності підприємства і враховують чинники внутрішнього і зовнішнього впливу на фінансовий стан підприємства. Але вадою цього методу є відсутність нормативних значень більшості використовуваних коефіцієнтів.

Інформацією для аналізу фінансового стану є: баланс підприємства, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал, звіт з продукції, а також матеріали маркетингових досліджень та аудиторських перевірок [1].

Для оцінки фінансового стану використовують декілька груп показників, а саме: показники платоспроможності, показники фінансової стійкості, показники ділової активності.

Так, показники ліквідності характеризують здатність фірми виконувати свої поточні зобов'язання за рахунок поточних активів.

Коефіцієнт загальної ліквідності визначають за формулою

$$K_{\text{л.заг}} = \frac{A_{\text{пот}}}{Z_{\text{пот}}}, \quad (1)$$

де: $A_{\text{пот}}$ – поточні активи; $Z_{\text{пот}}$ – поточні зобов'язання.

Контроль за коефіцієнтом загальної ліквідності полягає у тому, що коли цей показник менший одиниці, то підприємство має неліквідний баланс і є неплатоспроможним. Якщо більше одиниці, але менше двох, то платоспроможність підприємства є достатньою. А якщо коефіцієнт загальної ліквідності більший двох, то фінансове середовище підприємства є стійким.

Співвідношення поточних активів і поточних зобов'язань вважається нормальним як 2:1.

Коефіцієнт швидкої ліквідності розраховують

$$K_{\text{л.шв}} = \frac{A_{\text{лікв}}}{Z_{\text{пот}}}, \quad (2)$$

де: $A_{\text{лікв}}$ – активи високої ліквідності; $Z_{\text{пот}}$ – поточні зобов'язання.

Нижнє значення коефіцієнта ліквідності не повинно бути меншим від одиниці, щоб підтвердити швидку ліквідність активів підприємства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначають

$$A_{\text{лабс}} = \frac{Г}{Z_{\text{пот}}}, \quad (3)$$

де: $Г$ – грошові кошти; $Z_{\text{пот}}$ – поточні зобов'язання.

Значення цього коефіцієнта є достатнім, якщо він перевищує 0,2-0,25.

Платоспроможність підприємства – це здатність виконувати свої коротко- та довготермінові зобов'язання за рахунок власних активів. Цей показник вимірює рівень фінансового ризику, тобто ймовірності банкрутства підприємства.

Зазначимо, що основними завданнями фінансової діяльності є:

- вибір оптимальних форм фінансування структури капіталу і напрямків його використання;
- збалансування за часом надходження і витрачання платіжних засобів;
- підтримання належної ліквідності активів та своєчасність розрахунків із партнерами і державою.

Відповідно до джерел коштів фінансування поділяють на внутрішнє і зовнішнє. Внутрішнє фінансування здійснюють за рахунок коштів, одержаних від діяльності самого підприємства: прибуток, амортизаційні відрахування, виручка від продажу чи здавання в оренду майна. Зовнішнє фінансування використовує кошти, не пов'язані з діяльністю підприємства: внески власників у статутний капітал, кредит, зобов'язання боржників, державні субсидії [3].

Розглянемо зміст фінансового стану підприємства та методи його аналізу, де прибуток вважається основним його показником. Основним чинником його зростання повинно бути вдосконалення технології виробництва, підвищення продуктивності праці й зниження собівартості продукції. Зрос-

тання прибутку за рахунок штучного підвищення цін і інфляції свідчить про хиткий фінансовий стан підприємства.

Прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати [5]. Показники прибутковості характеризуються ефективністю використання всіх видів ресурсів, які забезпечили одержання певного загального доходу. Показником прибутковості є також рентабельність – відносний показник, що характеризує рівень ефективності роботи підприємства [2].

Отже, фінансовий стан – найважливіша характеристика економічної діяльності підприємства. Він відображає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал у діловому співробітництві, оцінює якою мірою гарантовані економічні інтереси самого підприємства та його партнерів за фінансовими та іншими відносинами [4]. Стійке фінансове становище формується в процесі всієї виробничо-господарської або комерційної діяльності підприємства. Стійка діяльність підприємства залежить як від обґрунтованості стратегії розвитку, маркетингової політики, від ефективного використання всіх існуючих в його розпорядженні ресурсів, так і від зовнішніх умов, до яких відносять податкову, кредитну, цінову політики держави та ринкову кон'юнктуру. Через це як інформаційну базу аналізу фінансового стану потрібно застосовувати звітні дані підприємства, деякі задані економічні параметри і варіанти, за яких змінюються зовнішні умови його діяльності, котрі потрібно враховувати під час аналітичних оцінок та прийняття управлінських рішень.

Підбиваючи підсумок розгляду сутності аналізу фінансового стану підприємства, треба ще раз наголосити, що потреба та значення такої оцінки зумовлені потребою систематичного аналізу та вдосконалення роботи за ринкових відносин, переходу до самоокупності, самофінансування, потребою в поліпшенні використання фінансових ресурсів, а також пошуком у цій царині резервів зміцнення фінансової стабільності підприємства, оскільки фінансові результати є базою розрахунку ресурсного потенціалу підприємства. У ході аналізу фінансового стану підприємства можна використовувати найрізноманітніші прийоми, методи та моделі аналізу, їхня кількість та широта застосування залежать від конкретних цілей аналізу та визначаються його завданнями в кожному конкретному випадку.

Література

1. **Бойчик І.М.** Економіка підприємства : навч. посібн. / І.М. Бойчик. – К. : Вид-во Атіка, 2002. – 478 с.
2. **Економіка підприємства** : підручник / за заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 3-тє, без змін / С.Ф. Покропивний. – К. : Вид-во КНЕУ, 2006. – 528 с.
3. **Міценко Н.Г.** Економіка підприємства : навч. посібн. / Н.Г. Міценко – Львів.: "Магнолія". – 2006", 2008. – 688 с.
4. **Федоренко В.І.** Оцінка та діагностика фінансового стану підприємства / В.І. Федоренко // Економіка та держава. – 2004. – № 1. – С. 26-29.
5. **Хотомлянський О.Л.** Комплексна оцінка фінансового стану підприємства / О.Л. Хотомлянський, П.А. Знахуренко // Фінанси України. – 2007. – № 1. – С. 111-118.

Городня Т.А., Кобзева С.В. Анализ финансового состояния и совершенствование контроля по финансовым показателям предприятия

Отражен вопрос относительно содержания финансового состояния предприятия, исследовано пути анализа баланса для контроля за финансовыми показателями, выяснены методы оценки финансового состояния и приведена группа показателей, а

также определено основные задания финансовой деятельности предприятия. Установлено, что в ходе анализа финансового состояния предприятия можно использовать самые разнообразные приемы, методы и модели анализа, их количество и широта применения зависят от конкретных целей анализа и определяются его заданиями в каждом конкретном случае.

Gorodnya T.A., Kobzeva S.V. Analysis of the financial state and perfection of control after by financial indexes enterprises

A question is reflected in the article to the table of contents of the financial state enterprises, investigational ways of statement analysis for to control after financial by indexes, elucidated methods estimations of the financial state and presented group indexes, and also certain basic tasks of financial to activity of enterprise. It is set that during the analysis of the financial state of enterprise it is possible to utilize the most various receptions, methods and models of analysis, their amount and breadth of application, depend on the concrete aims of analysis and determined his tasks in every concrete case.

УДК 65.012.23

*Доц. С.С. Гринкевич, канд. екон. наук;
магістр І.І. Ониськів – Львівська КА*

УПРАВЛІННЯ РИНКОВОЮ ВАРТІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Висвітлено питання аналізу чинників, які впливають на формування вартості підприємства з позиції різних вчених, визначено основні чинники формування ринкової вартості підприємства, запропоновано коефіцієнт чутливості вартості об'єкта, досліджено показники, які характеризують вплив виробничо-фінансових можливостей на формування ринкової вартості підприємства. На підставі дослідження запропоновано та обґрунтовано нову позицію щодо управління ринковою вартістю підприємства.

В умовах ринкової економіки підприємства не тільки здійснюють виробничий процес, спрямований на створення нової вартості, але й самі становлять певну вартість і є об'єктами купівлі-продажу, що зумовлює потребу визначення ринкової вартості підприємства і підвищення цієї вартості за допомогою проведення реструктуризації. При цьому збільшення вартості бізнесу – один з найважливіших критеріїв сучасного ефективного управління.

Проблема управління вартістю підприємства мало кого цікавить в сучасній Україні. Специфіка українського менеджменту полягає в тому, що українських менеджерів більше турбують питання виробництва і правильного спрямування грошових коштів, а не ринкова вартість очолюваних ними підприємств. Як наслідок, маємо дуже низьку капіталізацію української економіки і феноменальний за світовими мірками факт: балансова вартість підприємства значно перевищує його ринкову вартість. Про ступінь актуальності проблеми відсутності управління вартістю підприємства в Україні можна, зокрема, судити за кількістю конфліктів, які виникають під час продажу великих компаній. Так, прикладом можуть слугувати суперечки про справедливість ціни, сплаченої за Криворіжсталь. Ще одним чинником, що свідчить про наявність проблеми, є низька інвестиційна привабливість українських підприємств. Адже від правильної оцінки капіталізації прямо залежить інвестиційна привабливість компанії. А про правильність оцінки в українських реаліях якраз говорити і не доводиться. Все сказане зумовлює потребу розповсюдження активної практики управління вартістю підприємства в українсь-